

JAK MŮŽE DĚTEM PO ROZCHODU RODIČŮ POMOCI ŠKOLA

Čím může být škola dítěti, kterému se rozpadla rodina a jeho dosavadní svět je vzhůru nohama?

Podle mladých lidí s touto zkušeností škola může být důležitou kotvou, místem

- kde se pro něj nic zásadního nemění,
- kde není přítomno konfliktům rodičů či atmosféře, která je provází,
- kde nachází kamarádství, která mohou být oporou a situaci doma pomáhat přežít,
- kde může přicházet na jiné myšlenky a aspoň načas se trochu odpoutat od těžkých pocitů,
- kde ale také může zažívat selhání, když trápení oslabí koncentraci na učení.

Podle některých rodičů škola jejich dětem usnadňuje přechod mezi dvěma odlišnými světy, které po rozchodu představují domácnosti matky a otce.

Jak z pohledu mladých lidí se zkušeností s rozpadem rodiny může tyto děti podpořit jejich škola?

- Škola a vztah žák-učitel nemají být jen o učení.
- Pedagogický sbor by měl být informován o složité situaci každého dítěte – aby nevhodnou otázkou či poznámkou neranil, nejitřil případná zranění.
- Je zapotřebí, aby učitelé byli lidští a o své žáky se aktivně zajímali – pro děti je pak snazší se jim otevřít. Někdy je učitel jediný dospělý v jejich okolí, se kterým by mohly o své tíživé situaci mluvit.
- Učitelé by měli vědět, že míra ochoty a potřeba se svěřit či hovořit o své rodinné situaci před ostatními je u dětí velmi různá. Pro některé je představa, že by se okolí či spolužáci dozvěděli o jejich problémech, pocitech, či že by se před nimi dokonce rozplakaly, děsivá. Někdy brání tomu, aby se dítě svěřilo, právě obava, že to nezvládne bez pláče.
- Ze strany školy, učitelů i školních psychologů je pro děti nesmírně důležitý respekt a diskrétnost. Vracejí-li se z návštěvy psychologa, může pro ně být velmi nepříjemné, mají-li učitelé před spolužáky odpovídat na otázku, kde byly a následně čelit jejich dotazům či posměškům. Velmi nepříjemné a zatěžující pro ně bývá, jsou-li z vyučovací hodiny před zraky spolužáků vyzvednuty kvůli pohovoru s pracovníci OSPOD.
- Školní výuka a diskuse během vyučování by měly odrážet povědomí, že úplná rodina není jedinou podobou rodiny. Děti, které do tohoto modelu nezapadají, se mnohdy dostávají do obtížných situací.

Jakou pomoc by od své školy uvítaly děti ve střídavé péči?

- možnost mít dvě sady učebnic;
- vymezený prostor (např. uzamykatelnou skříňku), kde si mohou nechávat své osobní věci;
- určité pochopení ze strany učitelů:
 - pro jejich zapomínání věcí (někdy děti a jejich rodiče ani nevědí, ve které domácnosti danou věc mají);
 - pro jejich omezený přístup k osobním věcem (může být náročné splnit pokyn přinést do školy ze dne na den či v daném týdnu věc, kterou mají u rodiče, u něhož aktuálně nepobývají);
 - pro různou míru podpory jejich školní přípravy ze strany rodičů (mnohdy bývá jeden z rodičů v tomto ohledu důslednější a nápomocnější než druhý);
 - v podobě jisté benevolence vůči termínům plnění povinností (i s ohledem na množství času stráveného přesuny mezi domácnostmi či omezenou dostupností rodiče nápomocnějšího při školní přípravě).

Proč je pro děti, které se potýkají s rozpadem rodiny, důležitý školní psycholog?

Je žádoucí, aby základní a střední školy zřizovaly a podporovaly pozici školního psychologa. Služby školního psychologa jsou poměrně vyhledávané, a to i kvůli nedostupnosti psychologické péče hrazené z veřejných zdrojů, kterou tak často musejí suplovat. Školní psycholog tedy neřeší pouze problémy spojené se školou, ale i širokou škálu mimoškolních obtíží, mezi něž patří také situace v rodině po rozchodu rodičů a její dopady na dítě.

Co podle mladých lidí se zkušeností s rozpadem rodiny může dětem bránit vyhledat školního psychologa?

- nedostatečná propagace služeb školního psychologa školou – žákům/studentům není jasné, kdo to je a pro koho ve škole je;
- osobní nesympatie vůči osobě školního psychologa;
- předchozí negativní osobní zkušenost se školním psychologem;
- nedůvěra kvůli vztahové provázanosti školního psychologa s pedagogickým sborem;
- stud před spolužáky a ostatními dětmi (pokud ho psycholog osloví v přítomnosti dalších dětí např. na školní chodbě a dotazuje se ho na jeho situaci a problémy);
- osobní uzavřenost a rodinná pravidla, očekávání od sebe (vše zvládnout sám, pláč je projev selhání a slabosti);
- osobní negace všeho, co souvisí se školou.

Je důležité, aby školy kladly důraz na výběr vhodné osoby pro pozici školního psychologa, na podporu dalšího prohlubování jeho kvalifikace, na dostatečnou informovanost žáků a studentů o jeho službách a aby vytvářením zázemí pro jeho diskrétní fungování ve škole posilovaly jejich pocit bezpečí a důvěry v něj.